

ՊԱՅՄԱՆՔ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
Տարեկան վեցամսեայ
4 Պայման համար 6 մեկիս 3 մեկ
Գալուստայ » 7 » 3 1/2 »

10 ՓԱՐՍՅ 0 Դ Մ Ք Ե Դ 10 ՓԱՐՍՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
Համար 6 մեկիս 3 մեկ
Տարեկան վեցամսեայ
4 Պայման համար 6 մեկիս 3 մեկ
Գալուստայ » 7 » 3 1/2 »

Direction du journal arménien
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
Merdjan Ruchdi offendi Han No-19

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ԱԶԳ. — Երեք օր ետքը ինտուսած «Հայրենիք» ի խրաբանչիւր թերթը յետ այսորիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի :

ՏԱՄԱՆԻՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 2222

ՈՒՐԲԱԹ

27 ՓԵՏՐՎԱՐ 1887 (Ն.Տ.) 11 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Պատերազմի երկիւղներն սա-
կաւ առ սակաւ հեռանալու ե-
րեւոյթն ստանալ սկսան, յորմէ
հետէ Ալմանիոյ երեսփոխանա-
կան ընտրութեանց արդիւնք, որ
ինչպատու եօթնամեկի մեծամաս-
նութիւն ունեցան, յայտնի ե-
ղաւ :

Այլ սակայն սպառազինու-
թիւնը չը դադարեցան. միեւնոյն
և դուքէ առաւել պնդութեամբ
կը շարունակուին. Եւրոպիոյ հա-
մայն աւերութիւնը, մեծ և փոքր,
մինչեւ անգամ չէզոք տեղու-
թիւնը, իրենց սպառազինու-
թիւնը կատարելագործելու հե-
տամուտ են :

Ուրեմն կարելի չէ հաւատալ
թէ պատերազմի երկիւղներն ի-
րօք հեռացած լինին. փոքրիկ
կայծ մը կրնայ բռնկեցնել այն ա-
հագին հրդեհը, որոյ հետեւան-
քնն յոյժ աղէտալի կը նկատուի
նոյն իսկ քաջ փորձառու մար-
դիկներէ :

Թէև կըսուէր թէ Անգլիոյ
կողմէ մեծ ջանք ի դուրս կը դըր-
ուի այդ աղէտալի պատերազմին
առաջն առնելու. սակայն մին-
չեւ ցարդ անհաւատալի, կամ
անիրականալի կը թուէր այդ միջ-
նորդութիւն. քանզի ինչ միջոց
կարելի էր գտնել Ֆրանսայի վը-
րէժինդրութիւնը յաղեցնելու և
Ալմանիոյ փառասիրութիւնը դո-
հացնելու :

Բայց այժմ խնդիր կայ Ալ-
լաս-Լուէնը չէզոք պետութիւն
մ'ընելու, նման Պէլճիոյ եւ Չուի-
ցերիոյ, Ահա չարաշուք պատե-
րազմին առաջն առնելու միակ
դարմանք. եթէ յաջողի. Դուքէ
Անգլիոյ առաջարկն է այդ. զոր
եթէ երկու կողմերն, Ֆրանսա և
Ալմանիա, ընդունին, դժտու-
թեան և թշնամութեան պատ-
ճառն կը վերնայ մէջտեղէն, և
այդ երկու քաղաքակիրթ ազգե-
րն, փոխանակ յաւիտեան զի-
րար ըզբաւելու, մարդկային ազ-
դի յառաջդիմութեան դուրծին
մէջ զիրար դերազանցելու կընը-
ւերուին :

Ալլաս-Լուէն յառաջագոյն
Ալմանիական երկիր էր, յետոյ
Ֆրանսական եղած : 1870 թը-
ւականին Ալմանիա գրաւեց, և
զայն վերստին միացուց Մայը-
Հայրենեաց : Բայց Ալլասիք և
Լուէնցիք մուցած էին ալմա-
նական առանդութիւններն, և
կատարելապէս ֆրանսացած : Այ-
ժմ 150-200 տարիներու ևս
պէտք կայ որ այդ ֆրանսացեալ
Ալլասիք և Լուէնցիք վերստին
ալմանական. Սակայն այդ բանին
թոյլ չպիտի տայ Ֆրանսա. որ
չուզեր վրէժինդրութիւնն չառ-
յալալի. ուստի տհեղ սպա-
ռազինութեանց ձեռնարկած է.
փոխադարձաբար Ալմանիա ևս
տհեղ սպառազինութեանց ձեռ-
նարկած է. և նոյն իսկ Պէլճիոյ
իշխան յայտարար թէ այս ան-
գամ պատերազմն քով 1870ի
պատերազմը տղայական խաղա-
լիկ մը պիտի նկատուի :

Իշխան նախարարապետին այս
բացորոյ յայտարարութիւնն ա-
հարեկեց ոչ միայն Ֆրանսայի,
այլ և Ալմանիոյ ժողովրդեան
խելահաս և ողջամիտ դասա-
կարգը, նոյնպէս և Եւրոպիոյ
միւս ժողովուրդները :

Եւ ի՞նչ պիտի լինէր բոլոր
արդիւնքը, եթէ ոչ Ալլաս-Լու-
էն կամ պիտի մնար Ալմանիոյ
և կամ պիտի անցնէր Ֆրանսայի
ժամանակէ մը յետոյ կրկին փո-
խադրուելու հաւանականու-
թեամբ :

Արդ եթէ իրօք խորհուրդ-
կայ Ալլաս-Լուէնը չէզոքացնելու
ուրեմն կրնանք ըսել վատահու-
թեամբ թէ Եւրոպիոյ խաղաղու-
թեան պահպանութեան միջոցը
դաժնուած է. Ֆրանսա և Ալմա-
նիա բարեկամ մնալէն յետոյ,
Արեւելեան խնդիրն ևս կ'աղատի
իւր տագնապալից վիճակէն. և
Ռուսիա առաւել քան երբէք կը
պարտաւորի ոչ միայն չափաւո-
րել իւր դիտումներն, այլ և խ-
պառ կորուսանել իւր յոյսերն.
որով արեւելեան համայն ժողո-
վուրդը կ'աղատին այդ ազգա-
կուլ քաղաքականութեան ճի-
րաններէն և ինքզինքնին զար-
գացնելու միայն կը պարապին :

Ֆրանսայի և Ալմանիոյ մէջ
պատենչ մը, Ալլաս-Լուէնի նման
չէզոք պետութիւն մը հիմնուելէ
յետոյ, դժուարին չէ դուշակել

թէ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ մէջ եւս
Պալքանեան փոքր պետութիւնք
պիտի լինին այն չէզոք դիմն, որ
արեւելեան Եւրոպիոյ կողմէն
Ռուսիոյ յառաջխաղացութիւնը
կրնայ արդելու :

Պուլկարական խնդիրն այդ
տեսակէտով պաշտպանուեցաւ Ա-
ւստրիայէն, Անգլիայէն, Իտա-
լիայէն և այժմ եւս Թուրքիայէն.
Անգլիոյ հանգուցեալ պաշտոն-
եայն արտաքին դուրծոց, Լորտ
Իտտըլէյ, իւր պաշտոնագրով,
որ հրատարակուեցաւ իրազիւս,
յայտնի բացատրած էր Անգլիոյ
տեսութիւններն, որովք Պուլկա-
րական խնդիրն պաշտպանել պար-
տաւորած էր. Ռուսիոյ յառաջ-
խաղացութեան դէմ պատենչ մը
կը նախատէր Պուլկարական հար-
կատու պետութիւնն :

Յայտնի էր սակայն թէ Անգ-
լիա այդ կարծիքը չունէր, երբ
Ռուսիա Այսթեֆանօյի մէջ էր և
երբ Վեհաժողովն ի Պէլճին կը
գումարէր : Անգլիա կը նկատէր
Պուլկարներն իբրեւ դուրծ Ռու-
սիոյ, ուստի անոնց եղած շնորհ-
ներն Ռուսիոյ տրուած կ'ըմբռ-
նէր. այդ պատճառաւ մեծապէս
ընդդիմացաւ Պուլկարիոյ միու-
թեան և ընդարձակութեան :

Սակայն Պուլկարը դուրծով ա-
պացուցին թէ ո'րչափ կը սիրէին
իրենց ազգային ինքնօրինութիւնը
և թէ Ռուսիոյ շնորհապարտ լի-
նելով հանդերձ, ո'րչափ կը խոր-
չէին ռուսնալէն, Այդ կերպով
ոչ միայն Անգլիոյ, Աւստրիոյ, և
այլոց, այլ մանաւանդ Թուրքիոյ
լիակատար վստահութիւնը գրա-
ւեցին : Թուրքիա, որ երբեմն
Պուլկարաց հարստահարիչը կը
նկատուէր, այսօր բարեբարը
կը հռչակուի : Զօրավար Գուլպարս,
Ռուսիոյ քովսէրն կ'անարգուի և
կը պարտաւորի մեկնել Պուլկա-
րիայէն. իսկ Բիզա պէյ, Թուր-
քիոյ քովսէրն փառօք կ'ընդուն-
ուի և կը մեծարուի Պուլկարնե-
րէն : Պատճառ, վասն զի Թուր-
քիա կը յարգէ Պուլկարաց ազ-
գային ինքնօրինութիւնը և զայն
պահել կը ջանայ նոյն իսկ յո-
դուտ իւր :

7-8 տարուան մէջ այսքան
մեծ փոփոխութիւն ո'վ կը յու-
սար : Դէպքերն և պարագայներն
անյուսալի արդիւնքներ կը ծը-
նին, և խնայողուն ժողովուրդը

կրնան անոնցմէ օգուտ քաղել :
Ռուսիա այժմ կ'երեւի թէ
իւր ուշադրութիւնը դարձուցած
է Եւրոպիոյ արեւմտեան կողմը.
Բայց եթէ իրականութիւնն ստա-
նայ Ֆրանսայի և Ալմանիոյ մէջ
մշտապէս խաղաղութեան մը հիմ-
նադիրը, ամենէն մեծ հարուածը
պիտի ընդունի Ռուսիա. և ամե-
նէն մեծ բարդը պիտի ունենան
արեւելեան ժողովուրդք, ընդ-
որս նաեւ Հայք :

Սակայն չժածկենք նաեւ մեր
երկիւղներն, զորս կը կրենք ա-
մեն անգամ, երբ Աւստրիոյ և
Ռուսիոյ միջեւ մերձեցման մը հա-
ւանականութիւնը կը կարդանք :
Այդ մերձեցման հետեւանօք թէ
և Պալքանեան փոքր պետու-
թիւնք կը պահեն իրենց անկա-
խութիւնը, թէև Եւրոպական
Թուրքիա զերծ կը մնայ Ռուսա-
կան արշաւանքէ. սակայն Ռուս-
կան Թուրքիա ապահովեալ չի լի-
նիր : Աւստրիա բնաւ չաճ չունի
Ասիական Թուրքիոյ մէջ. որոյ ա-
պահովութիւնն երաշխաւորեալ
է սակայն յունիս 4ի Անգլո-
թուրք դաշնագրով : Բայց Անգ-
լիա այնքան զբաղեալ է Եգիպ-
տական խնդրով, որ չգիտենք թէ
ի յուշ կ'ածէ՞ յունիս 4ի դաշ-
նագիրը :

ԵՐԷԿԻ ԹՂԹԱԲԵՐ

— 0 —

Վառնա 3 մարտ. — Բ. Դուռը
Սըր Տ. Ուոլֆի յանձնեց երէկ
անոր առաջարկութեանց վերա-
բերեալ պատասխան : Բ. Դու-
ռը կէտ առ կէտ կը մերժէ Անգ-
լիական առաջարկութիւնները և
կը յայտարարէ թէ ամեն բանէ ա-
ւելի հարկ է անգլիական զօրաց
Եգիպտոսը պարպելու ժամանակը
որոշել : Սոյն պայմանաժամու ու-
րոշումը նոր բանակցութեանց
նիւթ պիտի լինի :

Վիէննա 3 մարտ. — Թուրքիոյ
և Գարատաղի յարաբերութեանց
մէջ ձկտում մը կը տեսնուի այս
վերջնոյն սպառազինութեանց
պատճառաւ : Ի Կ. Պոլիս մտա-
հոգութիւն կը տիրէ :

Չանդիպար 2 մարտ. — Գերմա-
նական զբաղաւորը անձանօթ
տեղ մը դնաց և դէպ ի հարաւ
կը ճամբորդէ : Սոյն մեկնման վը-

բայ ամեն ոք կը վարմանայ, վա-
սըն զի խռովութիւնը ծաղած
են իշխութիւն որ Գերմանացւոյ կը
վերաբերի:

Շանկայ 3 մարտ.— Զրոյց կը
պարտի թէ Չինաստան Գերմա-
նիոյ յանձնած է Շիւզան կղզի-
ները:

Սօֆիա 5 մարտ.— Բիզա պէյ
խնամակարութեան անդամներէն
և արտաքին գործոց նախարարէն
ընդունուեցաւ, յետոյ հիւպա-
տոսներուն այցելեց: Բիզա պէյ
երկու կուսակցութեանց խոր-
հուրդ կուտայ որ համաձայնին
կը պնդէ որ պատերազմական
գործոցն անարարութեամբ ըստ
նախկին մէջէն ընտրուի և տակաւին
ուրիշ առաջարկներ ալ պիտի
ընէ: Պուլկար կառավարութիւնը
պատասխանեց թէ խնամակարու-
թիւնը անցելոյն մէջ աշխատե-
ցաւ Ռուսիոյ հետ համաձայնու-
թեան մը գալ, բաւական է որ
Պուլկարիոյ վնասակար չլինէին:
Խնամակարութիւնը Բիզա պէ-
յի բարի դիտարկութեան վրայ
վստահութիւն յայտնեց է և հե-
տեւեաբար անոր խորհրդոց անսա-
լու տրամադիր կերեւի:

Սօֆիա 6 մարտ.— Պաշտօնա-
կան լրագիրը կը յարէ թէ Ռուս-
տի պատերազմական ատենի
կողմէ ի մահ դատապարտեալ 8
Պուլկար սպայներ այս առաւօտ
ժամ 8ին գլխատեցան:

Միւս քաղաքային և զինուորա-
կան դատապարտելոց նկատմամբ
կառավարութիւնը գլխութեամբ
վարուելու տրամադիր կ'երեւի:

Պրիւսիա 6 մարտ.— Այս ա-
ռուր Նոս լրագիրը կըսէ թէ
Գերմանիոյ քաղաքականութիւնը
եթէ դաշնագրութեանց պաշ-
պանման վրայ հիմնեալ է, խա-
ղաղութիւնը չպիտի վրդովի:
Ըստ որում Ռուսիա որոշած է
մի և նոյն ճամբուն հետեւել և
չպատերազմել առանց ստիպման:

Բուսնու 7 մարտ.— Տէրու-
թեանց հիւպատոսը պատերազ-
մական ատենի նստին ներկայ չե-
լին ամենքը. ներկայ էին միայն
Գերմանական, Ֆրանսական, Ի-
տալական, Բուսնական և Հել-
լենական հիւպատոսը. իսկ բա-
ցակայ էին Անգլիական և Աւս-
տրիական հիւպատոսը:

Պուրքէշ 7 մարտ.— Ետեկէջէն
Աթան Լիպրի հետեւեալը կը
հեռագրեն.

«Բուսնու քի պատերազմական
ատենին նախագահեց Անտրիէֆ
հարկւրապետը. 5 քաղաքային
անձինք 15 տարուան չլծայակալ
աշխատութեան դատապարտե-
ցան: Իսկ զինուորականը ի մահ
դատապարտուեցան: Ֆրանսական
Գերմանական և Աւստրիական
հիւպատոսը պատժոյ գործադ-
րութեան գէմ բողոքեցին: Գըլ-
խատութիւնը տեղի ունեցաւ շա-
բաթէն կիրակի լուսնալու գիշե-
րը առաւօտեան ժամը 5ին Բադ-
կառնի ճամբուն վրայ: Հրացանի
բռնուեցան Ուլուսֆ հազարա-
պետը, Բանֆ հազարապետը,
Զէլնէկիւրֆ հարկւրապետը և

6 երկրորդական կարգի սպայ-
ներ:

Վիէննա 7 մարտ.— Բուսնու-
քի գլխատութեանց լուրը մեծ
տպաւորութիւն ըրաւ հոս:

Կէս պաշտօնական լրագիրը
կը կարծեն թէ անկախ է որ
Ռուսիա Պուլկար խնամակարու-
թեան սոյն գրգռութեան առջեւ
անտարբեր մնայ:

Լոնտոն 5 մարտ.— Անգլիոյ
թագուհին այցելել է ին Էրս-Լէ-
Պէն պիտի երթայ, ուր պիտի
մնայ 17 օր:

Պերլին 5 մարտ.— Կարէթ
առ Լ'Ալլմաներ ար. Նոս կը գրէ
թէ Ռուսական շոգենաւ մը տես-
նուեր է Հէլլիպոլանտի ջուրերուն
մէջ: Կղզւոյն կառավարիչը ընա-
կիւնքը հրաւիրեց որ ուտեստը
հոգան:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

—o—

—Պրուսիոյ նորընտիր կուսա-
կալ Հագգը փաշա այսօր մայ-
քաղաքէս պիտի մեկնի յիւր պաշ-
տօնատեղին:

—Տպագրական տեսչութիւնն,
Բարձրագոյն հրամանաւ, պաշ-
տօնական աղբիւր մը կ'արգելու
լրագրաց Պուլկարական խնդրոյն
վրայ տեղեկութիւն տալ:

—Նոյնպէս Տպագրական տես-
չութիւնը ծանուցանելով թէ,
Ճէրլտէթ-Իւլ-Հագգ պաշտի վեր-
ջին թիւերէն միոյն մէջ, անձ-
նասպանութեան նկատմամբ հրա-
տարակալ յօդուածի մը մէջ
Իսլամական կրօնին դպրոց պար-
բերութիւններ տեսնուած լինե-
լով, Կայս. կառավարութիւնն չէ
կարող ներել կրօնական և միան-
գամայն քաղաքական գոյն ունե-
ցող հրատարակութեանց, ուստի
յետ այսօրիկ խտրել կարգելու
կրօնի դպրոց և հանրային կար-
ծիքը դպրոցը հրատարակու-
թիւններ ընել:

—Սթանպուլ կըսէ թէ մայ-
քաղաքիս դիւանապետական
ակմիոց մէջ զրոյց կը պարտի թէ
Աւստրիոյ և Ռուսիոյ մէջ կար-
գադրութիւն մը պիտի ըլլայ, ո-
րով Ռուսիա կատարեալ աղա-
տութիւն պիտի ունենայ Պուլ-
կարիոյ մէջ գործելու համար:

—Արգէն դրած էինք թէ Պ.
Բարապէտֆ Սօֆիայի բանտին
մէջ գանակոծուեր և այս առ-
թիւ բողոք եղեր է:

Պուլկար խնամակարութիւնը
այս մասին քննութիւն մը բանա-
լով ատուղեր է թէ այս լուրը
ստորջ է: Քննութեան արդիւն-
քը Սօֆիայի հիւպատոսներուն
հաղորդուեր է:

Պ. Բարապէտֆ և Նիքիֆի-
րիֆ ուր բանտը կը գտնուին, ի
մօտոյ պիտի դատուին:

—Պուրքէշէն մարտ 8 թուով
կը գրեն թէ Բուսնիոյ պատե-
րազմական գործոց նախարարը
չըջաբնական մը ուղղելով բողոք
զինուորական բժիշկներուն, հրա-

ւերեր է որ իրենց պատկանեալ
գնդերուն հետ միանալու համար
կազմ և պատրաստ դռնուին:

Պուրքէշի ամբլութեանց շի-
նութիւնը յառաջ տանելու հա-
մար մեծ փոյթ կը տարուի:

500էն աւելի զինուորական
գերձակը կառավարութեան գոր-
ծարանաց մէջ կաշխատին բա-
նակին համադրեալ շինելու հա-
մար:

Պուլկարական սահմանադրի
մօտակայ դաւառաց պահակ զօր-
քերը ինչպէս նաեւ Տպարուճայի
զօրքերը աւելցած են:

—Գերմանիոյ վերջին երես-
փոխանական ընտրութեանց ար-
դիւնքն է 218 եօթնամէի պաշա-
պան և 179 եօթնամէի հակա-
ռակարդ:

—Մասովայէն հասած վերջին
լուրերը կը ծանուցանեն թէ
Բա-Ալիւլա Սալէպէնի և իւր
ընկերաց ազատութեան համար
100,000 թալէս, այսինքն 60,000
Եգիպտական ոսկի պահանջեր է:

Այս գումարը 512 քիլոկրամ
և 640 կրամ ծանրութիւն ու-
նենալով, Բա-Ալիւլա իւր 4 գե-
րիներուն համար անոնց մարմնոյն
ծանրութեան կրկնապատիկ ոսկի
կը պահանջէ:

—Բուսնու գէն Մօնիթօրի կը
գրեն թէ մարտ 2ի ապտամ-
բութեան մէջ սպանեալ սպայ-
ներուն կարգէն է Նիքօլա Մա-
թէօֆ անուն հարկւրապետը որ
Բուլքը Գօլէթի նախկին տա-
կերտներէն է, 24-25 տարեկան:

—Վիէննայէն Հալպսի կը
գրեն թէ Աւստրիա և Իտա-
լիա Պուլկարիոյ նկատմամբ Բ.
Դրան կողմէ ուղղեալ ծանու-
ցադրին ի պատասխան յայտա-
բարեր են թէ Օսմանեան կա-
ռավարութեան ընթացքին կը
հաւանին, և գոհ են որ բանակ-
ցութիւնը խզուած չեն: Միւս
տէրութեանց պատասխանը տա-
կաւին յայտնի չէ:

—Վիէննայէն կը ծանուցա-
նեն թէ 10 վախճն ազգամութեք
և 15 վախճն Գրուրի թնդանօդ
Պուլկարիա շրջուեր են:

—Մօնիթօր կըսէ թէ Ասիոյ
մէջ ճիզուլութեան դպրոցները
Կայս. կառավարութեան հրամա-
նաւ վերադառնալու են:

—Տէպա լրագիրը կը գրէ թէ
Եգիպտոսի Խոտիվ գանձային վի-
ճակին պատճառաւ իւր պա-
լատները պիտութեան պիտի
նուրէ եղեր, բաց ի Գահիէի և
Ալէքսանդրիոյ պալատներէն:

—Թան լրագիրը կը գրէ թէ
Ռուսիոյ Էլիզապէտկառ քաղա-
քին հարուստ կարուածատէր Պ.
Կորօպլով երկու պաշտօնեայ-
ները իրենց տէրը, կ'ընեն և ուր
դաւախներ սպաններ և փախեր
են 800000 ռուպլի գումար մը
տանելով հետերին:

Ասանք Օտէսայէն Թուրքիա
փախչելու ատեն բռնուեր են:

—Մայրաքաղաքիս Անգլիա-
կան դեսպան Սըր Ուայթ նախ-
ընթաց օր Պարսից դեսպանա-
տունն երթալով, Մօհսին խանի
հետ տեսակցեցաւ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

—

ՕՍՄ. ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոյ... 14 25
Այս առաւօտ լաց... 4 44 27
ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼՅԷ
Այս առաւօտ... 4 38 16

—o—

ԲԱՃՆՏՈՄՍԻ

Թրամուէյ... 280 —
Բուսնու երկաթուղի... 32 75

—o—

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի... 100 —
20 Փրանքոյ... 87 38
Անգլիական ոսկի... 111 8
Բօլ Իմէրիալ... 90 26
Քրիմից... 51 20
Բուսնու թղթադրամ... 40 5
» արծաթ... 78 —
Յիօրին... — —
Մէճիտ արծ (տարր) ... 107 32
Վեցնոց... 102 15
Հինգնոց... 102 15
Մէթալիք... 98 30
Քառորդ... 106 20
Մանր մէճիտ... 104 15
Թապիլէ... 20 30

ՀՆՈՒԱԳԻՐ

Լոնտոն 8 մարտ.

Երեւի. Ժողովոյ մէջ, Պ. Պը-
րատը առաջարկած լինելով որ
Սըր Հ. Տ. Ուոլֆի պաշտօնին վե-
րաբերեալ ծախուց համար խնդ-
րուած արտասովոր վարկը չըն-
դունուի, արտաքին գործոց նա-
խարարութեան խորհրդական Սըր
Ֆէրիլսըն պատասխանեց.

«Սըր Տ. Ուոլֆի պաշտօնին վե-
րաբերմամբ փոխանակուած թրդ-
թակցութիւնը ի մօտոյ խոր-
հրդարանին պիտի ներկայաց-
ուին:

«Անգլիական կառավարու-
թեան և զօրաց յեգիպտոսէ ել-
նելն այնպիսի բարեօրմանց իրա-
նալէն կախեալ է, որք եգիպ-
տական կառավարութիւնը հա-
տատ հիման մը վրայ պիտի դը-
նեն:»

Նախարարական խորհրդա-
կան յայտնեց նաեւ թէ ոչ մէկ
տէրութիւն հակառակած է Սըր
Տ. Ուոլֆի առաջարկութեանց,
և թէ և տէրութիւնը ոմանք ինչ
ինչ պայմաններով միայն ընդու-
նած են զայն, սակայն այդ պայ-
մաններ անընդունելի բաներ չեն:

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Երկու տարիէն ի վեր Ռուսաս-
տանի Հայոց ազգայնութեան կո-
րուստը կը գուժուի. գուժուե-
ցաւ դպրոցներու փակումն.
գուժուեցաւ Հայաստանեայց Հայ-
րապետութեան ստրկութիւնն.
գուժուեցաւ մեր Առաքելական
եկեղեցւոյ ազատութեան և ի-
րաւանց բռնաբարութիւն. այսօր կը
գուժուի նաեւ մեր կրօնի և լեզ-
ուի բարձումն. քանզի Ռուսիա
կը հրամայէ Հայոց կրօնի ու-
սումն անգամ «Ռուս» լեզուաւ
և «Ռուս» հրահանգներով ու-

սուցանել: Մեր խեղճ Ռուսաստանյի եղբայրք ահով ու գողով սպառնալու են: Չարքաներ կաթողիկոսն Ռուսի կամեղատարն է: Եջմիածնի միաբանութիւնն համբարած է: ամեն ձայն լուսն է Սիպրիական սոսկումէն:

Օգնութիւն, օգնութիւն կըստաւ Տաճկաստանի Հայերէն, և սալայն Տաճկաստանի ազգային կեդրոնն անտարբեր է: Ամեն ազնիւ Հայ կարտասուէ մեզ Ռուսաստանի եղբայրք ազգակներուն համար: Մեր եկեղեցականք մուսաւ են իրենց կոչումն: մուսաւ են իրենց նախնիքն: մուսաւ են այն եկեղեցին, որուն պաշտօնայ կարգ ուսած են: մուսաւ են խղճի և կրօնի ազատութիւնն պաշտպանելու հոգեւոր զինուորութիւնը: մուսաւ են Հայ կրօնքը: մուսաւ են Հայ լեզուն, որոյ համար Սահակներ, Մեսրոպներ, Յովսէփներ և Ղևառններ իրենց անձն զոհեցին:

Մեր Տաճկաստանի եկեղեցականք չսեցին այն աղաղակներն, որով կողբային Ռուսիոյ Հայք իրենց դպրոցաց փակման հետ: Հայ լեզուն, Հայ զգացմանց փակումն ու ջնջումն: Չսեցին մեր եկեղեցականք այն բողոքներն, որով ազնիւ Հայերն բողոքեցին իրենց Առաքելական եկեղեցւոյ իրաւանց բռնաբարութեան դէմ: չսեցին աղէտալի ձայներ, որով կը գուժէին թէ Եջմիածնի կաթողիկոսութիւնն յանձնաւեցաւ Ռուսիոյ քաղաքական կամաց և հանդից:

Եւ այս սոսկալի ժամուս իսկ չեն ուղեր լսել Տաճկաստանի եկեղեցականք այն աղիողորմ ճիւղն ու աղաղակն, որով կը գուժեն

թէ այսուհետեւ Հայոց աղօթքներն, Հայոց կրօնքի ուսմանքներն, Հայու Աստուածապաշտութիւնն անգամ Ռուսերէն լեզուաւ պիտի աւանդուին դպրոցներու մէջ, կը սոսկամք յայտնել թէ սակաւ ժամանակէն նոր հրաման պիտի ելնէ, որ մեր Ար. Հարց լեզուն ու ձայնն, երգն ու նուագն, աղաչանքն ու մաղթանքն Ռուսերէն լեզուաւ կատարուին:

Այո՛, եթէ մեր եկեղեցականք լուս մնան, հայկական Տօնք պիտի խափանին, Տօնացոյց և Մաշտոց պիտի փախանին և մեր ազատ եկեղեցւոյ ազատ ձայնն, ազատ օրհներգութիւնն, ազատ Շարականն պիտի լռէ ի Ռուսիա: Եւ ի՞նչ անուն պիտի ժառանգեն այնուհետեւ մեր եկեղեցականք: Ի՞նչ անուն պիտի ժառանգեն մեր ժամանակակից ազգաց առջեւ, մեր ապագայ պատմութեան առջեւ և մանաւանդ Աստուծոյ առջեւ: Մեր եկեղեցականք կը թողումք պատասխանել այս հարցումներուն:

Հ. Ե.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— 0 —

Եղիպտոսի Առաջնորդ Գեր. Տ. Մարթէոս Ս. Կալիսի. Իզմիր-լեան-112 Օսմանեան ոսկի հանգանակելով Եղիպտոսի մէջ ի նպատակ Արքեպիսկոպոսի հրկիզելոց, Ազգ. Պատրիարքոսն զրկեր է: Ն. Սրբազնութեան Եղիպտոսէն ճամբայ ելնելու մասին դեռ լուր չկայ:

Կիսարիոյ Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Յակոբ վարդապետ վախճաներ է:

Մայրաքաղաքիս Անձնուէր ընկերութիւնը իւր կիրականօրեայ գասերը մի քանի շաբաթէն պիտի վերականգնուի ի Ղալաթիս:

Թիֆլիզէ կը հաղորդեն մեզ թէ տեղւոյն մեծահարուստ ազգայիններէն մին վերջերս մեռած լինելով Բմջ այլոց Ամեն. Խըրմէան հայրիկի կողակեր է կարեւոր գործարար մը, ուզած կերպով գործածելու համար:

(Սրբեկէք)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Ազգային Պատրիարքարանի

Ի նպատակ հետեւեալ ազգային հաստատութեանց արտօնեալ գանձանակաց շրջաբերութեան օրինական պայմանաժամը լրացած ըլլալով՝ կը հրաւիրուին գանձեր երաշխաւորող մարմիններն մինչեւ ներկայ փետր. ամսոյ 28 ներկայանալ ի Պատրիարքարան և գանձանակի արդեանց հաշիւը մատուցանելով՝ ստանալ կանոնական արտօնագիրն:

Սոյն պայմանաժամէն յետոյ զանցառուք պատասխանատու պիտի մնան, և գանձանակներն գրաւման պիտի ենթարկուին երկրորդ պաշտօնական ծանուցմամբ մը:

1. Մազրի գիւղի վարժարան
2. Խապիւղի Աղբոս. ընկ.
3. Նարլը գալուի վարժարան
4. Թօլի գալուի »
5. Խիզանու Ուսմն. »
6. Իւսկ. Բարեգործ. Ընկ.
7. Բուս. Հիւարու վարժ.

8. Պոյաճի գիւղի վարժարան
9. Սերաստ. Խօսասար գիւղի »
10. Գուղիւնճուղի վարժարան
11. Վանայ Աւերակաց վարժ.
12. Գարակէօմրիկի վարժ.
13. Գասըմ վաշայի վարժարան
14. Բաղիշու Վանիկի գիւղի վարժ.
15. Հաւէնց գիւղի վարժարան
16. Բարեսիրաց Ընկ. վարժ.
17. Սերաստ. Ենիճէ գիւղ. »
18. Վանայ Եղեղիս գիւղ. »
19. Դղիլի Խուպէկ գիւղ. »
20. Տիվրիկու Օտաու գիւղ. (Կնիք)

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅԳԱՐՆԵՐՆ

ԴԱՐԲԵՆՈՅՄԵՏՆ

Ժօրժ Օնկի սոյն հետաքրքրաշարժ եւ հրահանգիչ վէպն, զոր թարգմանած է Բ. Մ. Պօղանեան էֆէնտի եւ որ թերթ առ թերթ կը հրատարակուէր, այժմ ամբողջացած լինելով, առանձին հատոր մը կազմած՝ կը վաճառուի ամէն Հայ գրարանատան, Զրաւաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից քով, ինչպէս եւ Գրարաշարք Ընկ. Տպարանը, Պապը Ալի փողոց թիւ 52:

Այժմ ինչպէս կանխաւ ծանուցուած է, թերթ առ թերթ հրատարակել սկսած է, Տիեզերահոգակ Աղէքսանդր Տիւմայի «Թագուհւոյն մանեակն» անուն մեծահոգակ վէպն, որուն համար մեծանուն հեղինակն ինք իսկ խոստովանած է թէ իւր սքանչելի վէպերէն եթէ ոչ առաջին. գէթ գլխաւորներէն մին է: Աւերորդ է ըսել թէ որքան բաժանորդաց թիւն ստուարանայ, վէպին հրատարակութիւնն ալ այնքան պիտի փութայ: Զմիւռնիոյ եւ Ռօսոսթոյի մէջ կը գանուի նաեւ թէ Գարնոցապետ եւ թէ հրատարակութեանս (Թագուհւոյն մանեակն) թերթերէն. փափաքողք պէտք է գիմնէ Զմիւռնիա Ստեփան էֆ. Պ. Տէսթէ-րէճեանի Զուհաճի պէտէսթէնը, եւ Ռօսոսթոյի մէջ Ռուբէն էֆ. Ս. Գօլանճեանի:

— Դուք ո՞վ էք:

Իբր պատասխան, Տօրթէօրը սենեկին դուռը բացաւ և հրաման ըրաւ նաեւ Քառուճի որ վանդակը բանայ:

— Կարելի՞ է այդ, դուք Գօրտիէ: Բայց դո՛ւք ո՞վ էք, խօսեցէ՛ք:

— Ի՛նչ փոյթ ձեզ:

— Ո՛ւր պիտի տանիք զիս:

— Ի Սէնթ-Էթիէն, պատասխանեց Տօրթէօրը:

— Ի Սէնթ-Էթիէն, կրկնեց դժբաղդը շրթանքը վրայ տարօրինակ ժպտով մը և երեւցնելով իւր կրծքաքանդակ ձեռքերը:

— Ձէ՛ք ուղեր, ըսաւ Ֆրանք ցած ձայնիւ:

— Ո՞վ կըսէ այդպէս. երբ պիտի մեկնինք:

— Այս պահուս:

Քօրտիէ սարսուռաց:

— Ինչու որ... յարեց:

Եւ իւր շուրջը մոլորուն ախարի մ'արձակեց:

— Ի՞նչ ունիք, ըսաւ Տօրթէօրը:

— Վրաս կը հսկեն, զիս պիտի կապեն, վերստին պիտի հազցնեն յիմարի շապիկը:

— Ո՛չ. այդպէս չպիտի ընեն:

Քօրտիէ Տօրթէօրին ախանջին ծռելով:

— Հո՛ս թշնամիներ ունիմ. ըսաւ գառնակակիծ:

— Գիտեմ: Բայց ինձ հետ է՛ք, և ձեզի բան մը չպիտի ըսեն:

— Այո՛, այո՛ ձեզի կը վախցնեն, ձեզի՛... տեսայ...

կրցած դարմանել: Ժամն գտնուած չէր: Երկրորդ առեւանդումն էր այս: Ամէն խոյզերն ապարդիւն ելած էին: Տօրթէօր Բալ ոսկի շուայլած էր, Քառուճ իւր անձը: Եւայ իսկ բազմաթիւ վայրեր գնացած էր: Ռօսիանօլ, շնորհիւ իւր հօրեղբորորդւոյն, ոստիկանութեան ամենայեւթին անդամներն ոտք հանած էր: ոչինչ գտնուած էր: Կը հաւատէին թէ՛ ժամն Փարիզու մէջ չէր գտնուեր, և հո՛ն չէր կրնար ըլլալ... Աւասիկ ինչ որ իմացած էին, Բայց ո՛ւր էր: Քրուակիլլ եւս գտնուած չէր: Վայրկեան մը Նուրթիէի վրայ մտածած էին: Ճարպիկ լրտեսներ տարածուած էին Շուազիլ-լը-Ռուաի մէջ, Բայց բոլոր խոյզերն անկատար յաջողութեան մը յանգած էին: Եւ սակայն տօրթէօր Բալ չէր յուսահատեր, Բայց իւր միտքը գրաւեալ էր ուրիշ կանխադրամամբ մը, ո՛չ նուազ հզօր: Խնդիրն իւր հօր վրայ էր: Իւր հայրը Պիսէթրէն դուրս էր: Բայց զայն վնասուելու ելած էին: Իւր հայրը դեռ յիմար էր և պէտք էր վերադարձնել նմա բանալիանութիւնն զոր կորուսած էր և ազատել զինքը դժբաղդութեան կեանքէն:

Տօրթէօր Բալի առաջին գործը եղած էր հաստատութեան տնօրէնին խմցնել ժառ Քօրտիէի փախուստը, և պնդել որ իրեն յանձնուի նորա բժշկութիւնը: Այդ իշխանութիւնն ունենալու համար, վերին հրամաններ պէտք է ստանալ և տնօրէնը ստիպուած էր ժամանակ խնդրել կարգադրելու համար խնդիրը: Ժառ Քօրտիէ գրեթէ կորու-

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ

Մ. Կ. ՍԱՐԸԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՄԵՐՃԱՆ ՁԱՐՇԸ ՐԻԻՇՏԻ ԷՖԵՆՏԻ ԽԱՆԻ ԿԻՑ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՏԱՃԿԵՐԷՆ, ԴԱՂՂԻԵՐԷՆ, ԱՆԴՂԻԵՐԷՆ, ԻՏԱԼԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ, ՀՐԷՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱՅ.

Դիրք. Տեղադր. Նամակ. Ազգ. Նամակաց հասցեներ. Այցելատուն. Վաճառականական նմուշ. (Ֆալթուռա) Հարսանեկան նամակներ. Ընչպէս մահազգեր. Ընկերութեանց վերաբերեալ հաշուեցուցակ. Կանոնադիրք և տոմարիք վերոյիշեալ լեզուներով կը տպագրուին:

Սոյն տպագրատունը որ ութ տարիներէ ի վեր ամենայն կանոնաւորութեամբ կը շարունակուի, ուր այս անգամ վերոյիշեալ բոլոր լեզուաց տառերը նորոգ պատրաստուած են՝ ըստ առաջնոյն պիտի գոհացնէ իրեն դիմող յաճախորդները:

Գաւառներէ եկած բոլոր յանձնարարութիւնը ամենայն ձեւով լուծուած կը կատարուին նոյն իսկ յատուկ թղթատարի ձեւով:

Վերոյիշեալ լեզուաց թարգմանութեան և կանոնաւորութեանը մասին տպագրատունս գիւրութիւններ պիտի ընծայէ:

ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱԽՈՐ ԵՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԹԻՒՆ
ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ԵՐԿՐԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ

Աշխատասիրեաց
Վահան Ս. Հազարասրտեան
Հետեւողութեամբ
Ժ. Տալսէմի

Սոյն գատաղիքն, որ հանրա-
ժանօթ չտրագիտաց կողմէ դնա-
հատուած է, ցարդ հրատարակուած
երկրաչափութեանց վրայ մեծ առա-
ւելութիւն ունի ոչ միայն իւր սա-
մանաց ձեւութեամբ այլ և արուես-
տական բաւերու ընտրութեամբ:
Կեդրոնատեղին է Պողոսեան գը-
րատուն Ձաղմագճըլար-եօգուշ թիւ
56.

Գին 8 դահեկան:

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՐԱԼԻ ՍԻՐԱՔԱՅ

— 0 —

Եղեալոյ Առաջնորդ Գեր. Խորէն
Եպիսկ. Մխիթարեանի սոյն խմատա-
սիրական երկն, ուղեւորութեանց
պատմութեամբ և փիլիսոփայական
խորհրդածութեամբ, հետաքրքրա-
շարժ և միանգամայն արտաշարժ ու
ախորժելի գործ մ'է, ամեն մարդու
ընթերցանութեան արժանի: Տպա-
գրուած է Զմիւռնիոյ Տէպէեան տը-
պարանը: Գինն է 8 դր:

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊՕՁԱՃԵԱՆ
(Ձաղմագճըլար եօգուշ, թիւ 56)

Մեծ Բանակութիւն

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԳՐՈՅ

Սոյն գրատունն այս անգամ փա-
սիղէն ընդունած է մեր ազգ. վար-
ժարանաց մէջ մուտ գտած ֆրան-
սերէն ամբողջ գատաղիքերու մեծ
«Սթօք» մը, որոյ մէջ կը գտնուին
մատնաւորապէս Լաուուսի ամբողջ
գործերը, Պոլինոյի «անֆանս», տ-
տօլէստան և ֆռանսինէ, քօնդ է
բառապօլ, Լաուի է Ֆլօրիի, Կէ-
նարի և Պաշէի քերականութիւն-

ներն և անոնց բանալիները, Ապէ-
կօթի «Լէքթիւռ կուտիւէները
քօնդ խթօթիէդ, անֆանս, ատօլ-
անս (տը Լաբարմ), Տէլէմաք, չուա,
տը Լէքթիւռ (Տանիէլ), Լէքթիւռ
կուտիւէ (Լըուուս), Փապլը տը Լա-
ֆօնթէն ևւն. ևւն:

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱԽՈՐ
Յրանսերէն նամակներ շատ աժան
գիներով:

Սէքթիւէն Ժէնէպու դին դր. 3 1/2
» իւնիլլուսէլ » 3
Գաւառական յանձնարարութիւնը
վտւթով կը կատարուին:

Տէր ԵՒ ՏՆՈՐԷՆ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

— 254 —

սած լինելով բանականութեան այն լոյսը որ պահ
մը լուսաւորած էր զինքը, դեռ նոր մտած էր իւր
սենեակը: Այս լուրը անմիջապէս հաղորդուած էր
տօքթէօր Բալի որ կառքով կողար հայրը տա-
նելու համար: Տնօրէնին ուր ընկերացեալ որ
ընդունեց զինքը իւր արժանեաց և համբաւին պատ-
շած եղանակաւ մը, տօքթէօր Բալ Բօրտիէի սեն-
եակը տարուեցաւ, հո՛ն մարդ մը կը հսկէր: Քառ-
ուածն էր որ չնորհիւ տօքթէօր Բալի խորհրդակ-
ցութեաց, Ժաքի վրայ հսկելու պաշտօնը առած
էր: Քառուած ուրեմն Պիսէթրի պահապաններէն
մին էր, բայց առանձնաշնորհալ պահապան, ա-
ղատ, և ուղած ժամանակ գնացող ու եկող ուր որ
փախաքելի էր: Քառուած Տօքթէօրն տեսնելով
խելքը զլուխը ժողովեց և հարցուց նմա թէ տեղե-
կութիւն ունե՞ր ժամնի վրայ:

— Այո՛, ըսաւ Տօքթէօրը:

Քառուածի աչաց մէջէն շանթ մ'անցաւ:

— Խօսեցէ՛ք, ըսաւ խելայեղ:

Տօքթէօրը անոր ականջին ծռելով ցած ձայնիւ
մի քանի բառեր արտասանեց: Քառուած սարսը-
ռաց: Ուղեց մի քանի հակառակ գիմադրութիւն-
ներ ընել, բայց Տօքթէօրը մատը շրթանցը տանե-
լով լուրթիւն պահանջեց:

— Այո՛ր, ըսաւ, խնդիրը հայրս գտնեմ է, և
Աստուած եթէ կամենայ կը յաջողիմ, որովհետեւ
անգամ մը եթէ բանականութիւնը վերստանայ, պի-
տի կարենանք գտնել զժամն և պատժել զայն ա-
ռեւանդող թշուառականը:

— 255 —

Ժաքի մօտեցաւ:

— Ի՞նչպէս անցուց գիշերը, հարցուց Քառ-
ուածի:

— Շատ գէշ, պատասխանեց. յուզեալ էր: Ան-
դադար ժօրժ անունը յիշեցեց, ժօրժ և Գրուաղիլ
անունները:

— Լա՛ւ:

— Ինձ պէտք չունի՞ք:

— Ո՛չ, թողէ՛ք զիս:

Տօքթէօրը առանձինն իւր հօր կողմը յառաջա-
ցաւ: Եւայ երկաթեայ վանդակէն դուրս մնացած
էր, և Քառուած իրեն ընկերացած: Ի տես
տօքթէօր Բալի, Ժաք Գօրտիէի դէմքը այլալեցաւ:
Ինքզինքը ժողովեց իւր թէ կողէր անոր վրայ յար-
ձակել, բայց իւր աչերը Տօքթէօրին աչաց հանդի-
պելով իսկոյն հանդարտեցաւ և անոր դալը դիտեց:

— Ժա՛ք, ըսաւ Տօքթէօրը անոր քով մօտենալով
կը յիշէ՞ք թէ ձեզի աղատութիւն խոստացած եմ:

Դժբաղդն անյոյս շարժում մ'ըրաւ:

— Կը յիշէ՞ք, ըսաւ Տօքթէօրը:

— Փորած էի, փորած, ըսաւ, միշտ փորած, և
աղատ էի: Հո՛ս բռնի բերին զիս. չիմացար:

— Դիտէի...

— Լա՛ւ:

— Ձեզի կը բերեմ՝ այն աղատութիւնը զոր ձենէ
խլեցին:

— Դո՛ւք...

— Կուզէ՞ք ինձ հետեւիլ: